

บทที่ 4

ข้อมูลทั่วไปและปัจจัยที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ศึกษา

4.1 ข้อมูลทั่วไปของเขตหนองจอก

ก่อนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เขตหนองจอกเป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดมีนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดรอบนอกและเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย จังหวัดพระนคร ธนบุรี นนทบุรี พระประแดง และสมุทรปราการ ต่อมาปี พ.ศ.2474 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศยุบท้องที่บางมณฑลและบางจังหวัด จังหวัดมีนบุรีก็ถูกยุบให้เป็นอำเภอขึ้นกับจังหวัดพระนคร และให้อำเภอหนองจอกไปขึ้นกับจังหวัดฉะเชิงเทรา แต่ต่อมาปี พ.ศ.2475 ได้มีการประกาศโอนอำเภอหนองจอกให้กลับมาขึ้นกับจังหวัดพระนครอีกครั้งหนึ่ง (พิชญ์ เจริญนุกูล, วิวัฒนาการการปกครองกรุงเทพมหานคร เขต แขวง การปกครอง 2534.) และในปี พ.ศ.2515 มีการปรับปรุงโครงสร้างการปกครองและการบริหารของส่วนจังหวัด อำเภอหนองจอกจึงเปลี่ยนมาเป็นเขตหนองจอกตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ปัจจุบันหนองจอกเป็นเขตที่มีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ชาวไทยกลุ่มนี้ คาดว่ามีบรรพบุรุษเป็นชาวแขกมลายูที่เข้ามาตั้งถิ่นฐาน 2 ช้างคลองแสนแสบด้วยเหตุผลทางการเมือง โดยในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดฯ ให้พระยาศรีพิพัฒน์ รัตนราชโกษาธิบดี เป็นแม่กองจ้างชาวจีนมาขุดคลองแสนแสบ ซึ่งแต่เดิมเรียกคลองเจ๊ก เพราะเป็นคลองที่ชาวจีนขุด มีระยะทางเริ่มตั้งแต่ปลายคลองพระโขนง หัวหมาก ถึงคลองบางขนาก ฉะเชิงเทรา เพื่อขยายการคมนาคมทางน้ำเป็นเส้นทางไปมาระหว่างพระนครกับแม่น้ำปราจีนบุรี อีกทั้งเพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ในการลำเลียงอาวุธ และเสบียงอาหารระหว่างศึกสงครามไทยกับเขมรในสมัยนั้น (ประวัติกระทรวงเกษตรและสหกรณ์) เมื่อขุดคลองเสร็จและหมดภาระทางศึกสงครามแล้ว ทางกรมได้อพยพนำชาวอิสลามซึ่งได้กวาดต้อนมาจากบริเวณ 7 หัวเมืองภาคใต้ ให้มาทำมาหากินอยู่ตามแนวริมคลองแสนแสบและเวลาใกล้กั้นนั่นเอง ทางกรมก็ได้อพยพ

ชาวเมืองเวียงจันทน์ที่ถูกกวาดต้อนมาเป็นเชลยให้เข้ามาอาศัยทำมาหากินตามแนวคลองแสนแสบอีก (รายงานกิจการจังหวัดพระนคร ประจำปี 2502-2503 ฉบับที่ 4 "กิจการอำเภอหนองจอก" หน้า 335-337.) จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์จึงสันนิษฐานได้ว่าชาวไทยมุสลิมที่ตั้งบ้านเรือนตามแนวคลองแสนแสบในเขตหนองจอกและเขตใกล้เคียงนี้

มีพื้นเพของบรรพบุรุษเดิมมาจากหัวเมืองภาคใต้หรือมลายู ซึ่งอพยพมาตั้งแต่ครั้งรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว นั่นทีเดียว

นอกจากนี้ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการขุดคลองเพื่อการกสิกรรมโดยบริษัทคูนาสยาม ขุดคลองเชื่อมระหว่างคลองหกวาสายบน คลองรังสิตประยูรศักดิ์ (คลองแปดวา) คลองหกวาสายล่าง และคลองอื่น ๆ ผ่านระหว่างคลอง 3 คลองนี้ เป็นจำนวน 14 คลอง ทางราชการได้อนุญาตให้ราษฎรทั่วไปเข้าจับจองที่ดินในบริเวณนี้ได้ โดยบริเวณตำบลคลองรังสิตฯ รัฐบาลได้ยกให้เป็นเมืองให้ชื่อว่า "ธัญบุรี" และต่อมาอีก 1 ปี รัฐบาลก็ตั้งเมืองในทุ่งแสนแสบ รวมทั้งที่อำเภอคลองสามวา อำเภอแสนแสบ อำเภอเจียรดับ และอำเภอหนองจอก เข้าเป็นเมืองมีนบุรี (ประวัติศาสตร์ไทยสมัย พ.ศ.2352-2453.) ในบริเวณเขตหนองจอกจึงมีผู้คนจากถิ่นเข้ามาทำมาหากินกระจายอยู่ทั่วไปในพื้นที่

นอกจากคลองขุดเพื่อการเกษตรดังที่ได้กล่าวไปข้างต้นแล้วในเขตหนองจอกยังมีคลองขุดเพื่อใช้เป็นเส้นทางลัดในการสัญจรทางน้ำอีกด้วย คลองดังกล่าวนี้คือ คลองนครเนื่องเขตนั่นเอง ใน พ.ศ. 2119 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์ ผู้สำเร็จราชการแผ่นดินขุดคลองนครเนื่องเขตระหว่างคลองแสนแสบตัดไปทางตะวันออกเฉียงใต้จับกับคลองท่าไคร้ (ในเขตจังหวัดฉะเชิงเทรา) น้ำคลองนครเนื่องเขตนี้ มีการขึ้นลงสัมพันธ์กับน้ำทะเล เมื่อน้ำลงจะดึงน้ำจากคลองแสนแสบผ่านคลองนี้ออกสู่ทะเลที่อ่าวไทยได้ (เรื่องเดียวกัน)

พื้นที่ในเขตหนองจอกในอดีตนั้น มีลักษณะเป็นชนบทประกอบด้วยเรือสวน ไร่นา และทุ่งเลี้ยงสัตว์เป็นส่วนมาก เนื่องจากมีสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่ม มีโครงข่ายของลำคลองต่าง ๆ อย่างหนาแน่นและต่อเนื่องกันประกอบกับสภาพดินเป็นดินเหนียว จึงทำให้เขตหนองจอกเป็นเขตที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรมาตั้งแต่ในอดีต ส่วนในปัจจุบันนี้ด้วยเทคโนโลยีและการเติบโตของชุมชนเมือง เขตหนองจอกมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทต่างจากเดิม เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยเกิดใหม่มากขึ้น

พื้นที่ส่วนใหญ่ของเขตหนองจอกมีสภาพเป็นดินเหนียว ภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มต่ำ มีโครงข่ายของคลองอยู่อย่างหนาแน่น ในอดีตจึงเป็นพื้นที่เกษตรกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปลูกข้าว ลำคลองต่าง ๆ นอกจากใช้ประโยชน์เพื่อการเกษตรกรรมแล้ว ยังใช้ประโยชน์เพื่อการคมนาคมและการอุปโภคบริโภคอีกด้วย ตามสองฟากลำคลองสายหลักที่สำคัญ ๆ นั้นยังเป็นที่อยู่อาศัยดั้งเดิมของชาวมุสลิมและชาวไทยพุทธที่เข้ามาตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ครั้งอดีตอีกด้วย ในปัจจุบันตามผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร (พ.ศ.2535) ได้กำหนดให้พื้นที่เขตหนองจอกกว่าครึ่งหนึ่งเป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม โดยให้เป็นพื้นที่รับน้ำจากด้านเหนือและภายในเขตด้านในของกรุงเทพมหานคร โดยผ่านคลองซึ่งมีอยู่มากมายในพื้นที่เขตนี้ ด้วยลักษณะภูมิประเทศและข้อกำหนดตามผังเมืองรวมนี้ ทำให้เขตหนองจอกมีลักษณะเกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมในเขตกรุงเทพมหานครด้วย

ถึงแม้เขตหนองจอกจะมีลักษณะเป็นพื้นที่รับน้ำ แต่ก็มีโครงการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการหลายประการ ทั้งในพื้นที่เขตเองและในบริเวณใกล้เคียง ซึ่งจะทำให้เขตหนองจอกมีการพัฒนาต่อไปในอนาคต การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานโดยภาครัฐในบริเวณด้านตะวันออกของกรุงเทพมหานครในระดับมหภาค จะมีอิทธิพลสูงต่อการพัฒนาพื้นที่ชานเมืองฝั่งตะวันออก รวมทั้งเขตหนองจอกเป็นอย่างมาก โครงการในระดับมหภาคนั้นคือโครงการพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก (มาบตาพุดและแหลมฉบัง) ก่อให้เกิดการพัฒนาโครงข่ายหลักเชื่อมพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออกสู่ชุมชนใกล้เคียง อันประกอบด้วยโครงข่ายถนน โครงข่ายรถไฟ และกิจกรรมสนับสนุนต่าง ๆ รวมทั้งโครงข่ายสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และโครงการต่าง ๆ ที่คาดว่าจะมีผลโดยตรงและทางอ้อมแก่การพัฒนาเขตหนองจอก

ลักษณะทางภูมิศาสตร์

เขตหนองจอกตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ประมาณ 236,000 ตารางกิโลเมตร นับเป็นเขตที่มีพื้นที่มากที่สุดคิดเป็น 1 ใน 7 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ อำเภอบางน้ำเปรี้ยวและอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยแบ่งเขตที่คลองสิบสี่ และคลองแสนแสบ คลองนครเนื่องเขต และคลองหลวงแพ่ง ตามลำดับ

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเขตที่ คลอง
ลำมะขามและคลองตาอิน ตามลำดับ

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเขตที่คลองแก้ว
คลองบนชะโดและคลองลำไทร ตามลำดับ

เขตหนองจอกแบ่งพื้นที่เขตปกครองออกเป็น 8 แขวง ได้แก่

แขวงกระทุ่มราย	มีพื้นที่	38.132	ตารางกิโลเมตร
แขวงคลองสิบ	มีพื้นที่	30.849	ตารางกิโลเมตร
แขวงคลองสิบสอง	มีพื้นที่	38.867	ตารางกิโลเมตร
แขวงคูฝิ่งเหนือ	มีพื้นที่	17.750	ตารางกิโลเมตร
แขวงโคกแฝด	มีพื้นที่	22.524	ตารางกิโลเมตร
แขวงลำด้อยติ่ง	มีพื้นที่	24.789	ตารางกิโลเมตร
แขวงลำผักชี	มีพื้นที่	33.358	ตารางกิโลเมตร
แขวงหนองจอก	มีพื้นที่	29.992	ตารางกิโลเมตร

แขวงโคกแฝดเป็นแขวงที่มีประชากรหนาแน่นที่สุด แต่แขวงกระทุ่มรายมีประชากรในพื้นที่
มากเป็นอันดับหนึ่ง และมีจำนวนบ้านเรือนมากที่สุด อีกทั้งยังเป็นที่ตั้งของสถานประกอบการทั้ง
อุตสาหกรรมและธุรกิจมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาพในเขตหนองจอกจะมีแหล่ง
ชุมชนและความเจริญอยู่ในแขวงกระทุ่มราย ประกอบกับตามแนวถนนสายสำคัญ เช่น ถนน
เลียบวารี ถนนมิตรไมตรี ถนนสังฆสันติสุข และถนนสุวินทวงศ์ รวมทั้งตาม 2 ข้างคลองสำคัญ
เช่น คลองนครเนื่องเขต คลองแสนแสบและคลองลำผักชี นอกเหนือจากนั้นก็จะเป็นที่อยู่อาศัย
แบบเบาบางและพื้นที่เกษตรกรรม

เขตหนองจอกตั้งอยู่ห่างจากศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร 60 กิโลเมตร พื้นที่โดยเฉลี่ย
อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลางที่ 1.5 เมตร มีลักษณะพื้นที่เป็นที่ราบลุ่มต่ำ มีลำคลองจำนวน
หลายสายเป็นโครงข่ายเต็มพื้นที่

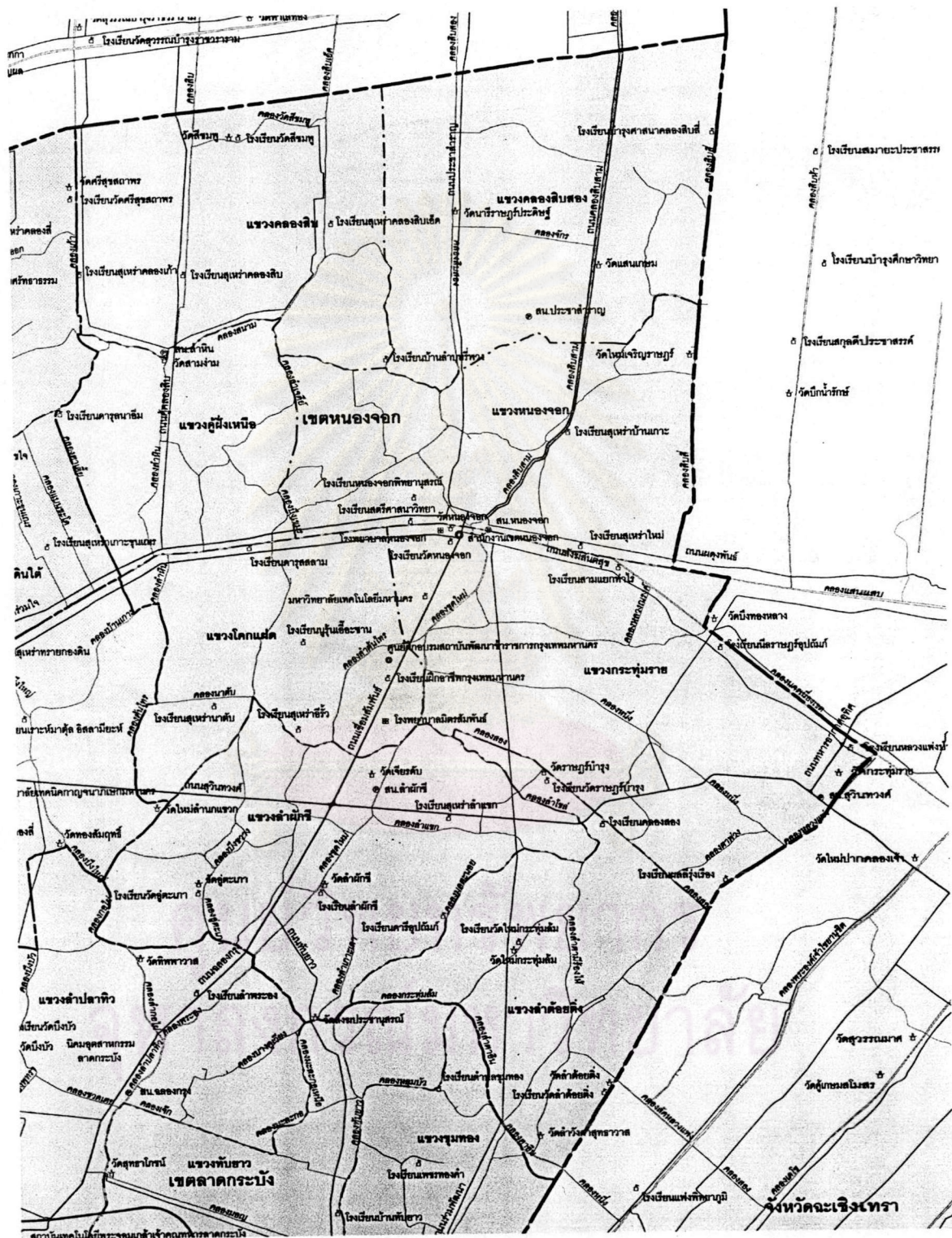
การระบายน้ำผิวดินจึงเป็นตามทิศทางของพื้นที่ผิวดิน ที่ลาดลงสู่ลำคลองต่าง ๆ และน้ำในลำคลองสายเล็กก็ไหลไปสู่คลองสายใหญ่ เช่น คลองแสนแสบ คลองหลวงแพ่ง คลองหกวาสายล่างและคลองสิบบึง เพื่อไปออกแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำบางปะกงและอ่าวไทย ตามลำดับ

อย่างไรก็ดี เนื่องจากเขตหนองจอกอยู่ในพื้นที่รับน้ำในโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร และพื้นที่ชลประทาน จึงทำให้มีประตูน้ำตามลำคลองหลายสาย เช่น ที่คลองสิบบึง คลองสิบบึงสาม คลองสิบบึงสี่ และคลองสิบบึงห้า เพื่อกักและผันน้ำ ดังนั้นการไหลของน้ำในลำคลองจึงไม่เป็นไปตามธรรมชาติที่เดิมนัก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 6 แสดงแผนที่ตั้งเขตหนองจอก

ที่มา : สำนักงานเขตหนองจอก, 2547

4.2 ประชากรในพื้นที่ศึกษา

เขตหนองจอกประกอบด้วย 8 แขวง ประชากรส่วนใหญ่จะตั้งถิ่นฐานอยู่ในแขวงกระทุ่มราย และแขวงโคกแฝด และประชากรจะอยู่กันเบาบางในแขวงลำต้อยตั้ง เมื่อพิจารณาต่อพื้นที่แล้วยังเป็นเขตที่ประชากรตั้งถิ่นฐานเบาบางทุกแขวง แขวงโคกแฝดและแขวงกระทุ่มรายมีความหนาแน่นประชากรเพียง 548 และ 433 คนต่อตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 180 และ 230 ตารางเมตรต่อคน เขตหนองจอกมี 8 แขวง 93 หมู่ มีจำนวนประชากรดังนี้

ปัจจุบันมีประชากรทั้งสิ้น	85,339 คน
เป็นชาย	42,199 คน
เป็นหญิง	43,140 คน
จำนวนครัวเรือน	39,749 ครัวเรือน

พื้นที่ เขตหนองจอกมีพื้นที่ 236 ตารางกิโลเมตร

ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง 58,381 คน ชาย 28,268 คน หญิง 30,113 คน

ตารางที่ 3 แสดงสรุปจำนวนราษฎร และผู้มีสิทธิเลือกตั้ง สำนักงานเขตหนองจอก

ลำดับ	แขวง	จำนวนราษฎร			จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง			จำนวนบ้าน
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
1	กระทุ่มราย	10,905	11,401	22,306	7,344	7914	15,258	6,758
2	หนองจอก	6,664	6,836	13,500	4,583	4881	9,464	3,384
3	คลองสิบ	3,675	3,775	7,450	2,664	2785	5,449	1,504
4	คลองสิบสอง	4,584	4,706	9,290	3,282	3439	9,721	2,659
5	โคกแฝด	11,136	11,428	22,564	7,606	8073	15,679	7,427
6	คูฝั่งเหนือ	5,020	5,143	10,163	3,391	3671	7,062	3,339
7	ลำผักชี	8,882	9,351	18,233	6,249	6885	13,134	7,018
8	ลำต้อยตั้ง	3,537	3,506	7,043	2,539	2555	5,094	1,538
รวม		54,403	56,146	110,549	37,659	40,202	77,861	33,627

ที่มา : ข้อมูล ณ เดือน เมษายน 2542 ฝ่ายปกครอง สำนักงานเขตหนองจอก

แขวงโคกแฝด มีพื้นที่ 22.524 ตารางกิโลเมตร มีจำนวนประชากร ชาย 11,136 คน หญิง 11,428 คน รวม 22,564 คน มีจำนวนบ้าน 7,427 หลังคาเรือน

การเข้าถึงพื้นที่ทางบก คือ ถนนเลียบบวาริ เป็นถนนผิวจราจรลาดยาง ขนาด 4 ช่องจราจร มีระยะทางประมาณ 7 กิโลเมตร และทางน้ำ คือ คลองแสนแสบ จากข้อมูลการให้สินเชื่อของธนาคารอาคารสงเคราะห์ สำนักงานใหญ่ ระหว่างวันที่ 1 ก.ค.-31 ธ.ค.46 โดยมีที่ตั้งอยู่ในรัศมีไม่เกิน 200 เมตร จากถนนวาริ เป็นที่อยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว บ้านแฝด ทาวน์เฮาส์ มีจำนวนการอนุมัติสินเชื่อ 281 ราย มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงสรุปจำนวนประชากรในพื้นที่ศึกษา

ลำดับ	ประเภทที่อยู่อาศัย	จำนวนราย
1	บ้านเดี่ยว	230
2	บ้านแฝด	33
3	ทาวน์เฮาส์	18

ที่มา : ธนาคารอาคารสงเคราะห์

4.3 สภาพปัจจุบันทางด้านกายภาพ

พื้นที่แขวงโคกแฝด โดยทั่วไปยังคงมีลักษณะเป็นแบบชนบท มีพื้นที่โล่งว่างเป็นจำนวนพื้นที่โล่งนี้เดิมเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งปัจจุบันนักค้าที่ดินได้ซื้อเก็งกำไรไว้เป็นจำนวนมาก แต่บางส่วนก็ยังคงเป็นพื้นที่เกษตรกรรมอยู่ โดยเจ้าของที่ดินได้ให้เกษตรกรเช่าที่ดินทำนาข้าว นาหญ้า และบ่อปลา เป็นต้น พื้นที่เกษตรกรรมหรือพื้นที่โล่งว่างเหล่านี้จะครอบคลุมบริเวณกว้างในพื้นที่เขต โดยมีส่วนที่เป็นชุมชนที่อยู่อาศัยของผู้คนตามแนวคลองและถนนสายหลักต่าง ๆ ส่วนในย่านพาณิชยกรรมจะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณตลาดหนองจอก (แขวงหนองจอก) และกระจายตัวเบาบางลงตามแนวถนนสายหลัก สลับกับพื้นที่อุตสาหกรรมซึ่งตั้งอยู่ตามแนวถนนสุนันทวงศ์เป็นจำนวนมากกว่าถนนสายอื่น ภายในเขตหนองจอกจะมีถนนสายหลักใช้เป็นเส้นทางสัญจรติดต่อกับเขตและจังหวัดใกล้เคียง รวมทั้งเป็นเส้นทางสัญจรภายในเขตเองอยู่จำนวนไม่มาก ถนนที่วิ่งตามทิศตะวันออก-ตะวันตก ได้แก่

- ถนนเลียบบวารี ซึ่งเลียบบคลองแสนแสบด้านใต้ มาจากเขตมีนบุรีและมาสุดที่ตลาดหนองจอก
- ถนนมิตรไมตรี เลียบคลองแสนแสบด้านเหนือ ขนานกับถนนเลียบบวารี แต่ไม่ต่อกับตลาดหนองจอกเพราะมีคลองขวางอยู่
- ถนนผดุงพันธุ์เริ่มจากตลาดหนองจอกไปสู่อำเภอบางน้ำเปรี้ยวจังหวัดฉะเชิงเทรา โดยวิ่งเลียบบไปกับคลองแสนแสบด้านเหนือ
- ถนนสังฆสันติสุขเริ่มจากตลาดหนองจอกเลียบบด้านใต้ของคลองแสนแสบ และต่อด้วยคลองนครเนื่องเขต ตัดกับถนนสุวินทวงศ์ไปออก อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
- ถนนคลองสิบ-คลองสิบสี่ อยู่ในบริเวณส่วนเหนือของพื้นที่เขตเริ่มจากถนนคูคลองสิบตัดตรงสู่คลองสิบสี่ ผ่านคลองสิบเอ็ด สิบสอง และสิบสาม
- ถนนสุวินทวงศ์อยู่ในบริเวณส่วนใต้ของพื้นที่เขต เริ่มจากเขตมีนบุรีเข้าเขตหนองจอก และออกไปสู่อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผ่านถนนเชื่อมสัมพันธ์ (ถนนฉลองกรุง) และถนนอยู่วิทยา (ถนนร่วมพัฒนา)

ส่วนถนนที่วิ่งทิศเหนือ-ใต้ ได้แก่

- ถนนคูคลองสิบ เริ่มจากถนนมิตรไมตรีขนานคลองลำหินขึ้นไปสู่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
- ถนนประชาสำราญ เริ่มจากตลาดหนองจอกขึ้นไปทางเหนือขนานกับคลองสิบสองสู่อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี
- ถนนเชื่อมสัมพันธ์ เริ่มจากตลาดหนองจอกไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตัดถนนสุวินทวงศ์และเปลี่ยนชื่อเป็นถนนฉลองกรุงไปสู่เขตลาดกระบัง
- ถนนอยู่วิทยา เริ่มจากตลาดหนองจอกไปทางตะวันออกเฉียงใต้ ตัดกับถนนสุวินทวงศ์ แล้วเปลี่ยนชื่อเป็นถนนร่วมพัฒนาไปสู่เขตลาดกระบัง

ถนนสายหลักเหล่านี้ได้ใช้เป็นเส้นทางติดต่อกับแหล่งชุมชนใกล้เคียงและภายในเขตเอง โดยมีถนนสายรองเส้นสั้น ๆ อีกจำนวนหนึ่งได้ใช้เป็นเส้นทางสัญจรภายในหมู่บ้าน แต่โดยรวมแล้วความยาวของถนนต่อพื้นที่เขตก็ยังคงอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จากข้อมูลในปี 2529 สำรวจโดยกองผังเมืองสำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร แสดงความยาวของถนนสายหลัก 24.7 กิโลเมตร ถนนสายรอง 68.3 กิโลเมตร และซอย 42.85 กิโลเมตร

การคมนาคมทางบก

ปัจจุบันเขตหนองจอกมีถนนสายหลักที่ใช้เป็นเส้นทางในการสัญจรในพื้นที่เขตและเส้นทางสัญจรระหว่างเขตหนองจอกกับเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 สาย คือ

ถนนสายหลัก	ถนนสายรอง 12 สาย	
1. ถนนสุขุมวิท	1. ถนนประชาสำราญ	7. ถนนทหารอากาศอุทิศ
2. ถนนเชื้อสัมพันธ์	2. ถนนสังฆสันติสุข	8. ถนนสังฆประชา
3. ถนนเลียบบวรี	3. ถนนอยู่วิทยา	9. ถนนสกุลดี
4. ถนนมิตรไมตรี	4. ถนนร่วมพัฒนา	10. ถนนเลียบคลองสิบสาม
5. ถนนคลองกรุง	5. ถนนคู่-คลองสิบ	11. ถนนคลองแก้ว
	6. ถนนผดุงพันธ์	12. ถนนคลองสิบสิบสี่

ถนนปลอดฝุ่น 1 แห่ง คือ ถนนเลียบบวรี

การคมนาคมทางน้ำ

ในอดีตการคมนาคม สัญจร ภายในเขต จะอาศัยทางน้ำเป็นส่วนใหญ่แต่ปัจจุบันมีการตัดถนนเชื่อมทุกหมู่บ้าน ประชาชนใช้การคมนาคมทางบกเป็นหลักในการสัญจร คลองต่าง ๆ จึงใช้ประโยชน์ เป็นแหล่งเก็บกักน้ำ และระบายน้ำคลองในเขตหนองจอก มีจำนวน 106 คลอง โดยมีคลองสายหลัก จำนวน 10 คลองคือ

คลองสายหลัก	
1. คลองแสนแสบ	6. คลองสิบสาม
2. คลองแก้ว	7. คลองสิบสี่
3. คลองสิบ	8. คลองลำปลาทิว
4. คลองสิบเอ็ด	9. คลองหลวงแพ่ง
5. คลองสิบสอง	10. คลองนครเนื่องเขต

นอกจากนี้แล้ว ยังมีคลองซอยต่าง ๆ เชื่อมระหว่างคลองสายหลักซึ่งสามารถใช้ติดต่อกันได้ทุกหมู่บ้าน

4.4 การใช้ที่ดิน

เขตหนองจอก มีการใช้ประโยชน์จากที่ดินแยกตามประเภทการใช้ที่ดินได้หลายประเภท เช่นเดียวกับเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยมีสัดส่วนของพื้นที่เกษตรกรรมมากกว่าประเภทอื่น ซึ่งแสดงลักษณะนี้มาตั้งแต่อดีต จะเห็นจากข้อมูลของกองผังเมือง สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร เมื่อปี 2529

ปัจจุบัน ในการใช้ที่ดินภายในเขตได้มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางพัฒนาเป็นเมืองมากขึ้น จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ประเภทการใช้ที่ดินที่มีสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น ได้แก่ พักอาศัย การพาณิชย์ อุตสาหกรรม สาธารณูปโภค ที่พักผ่อน และถนนตรอกซอย โดยพื้นที่เกษตรกรรม และที่ว่างได้ลดลงด้วยความเจริญที่แผ่ขยายเข้ามาสู่เขตมากขึ้น

การใช้ที่ดินในลักษณะที่เป็นพื้นที่พักอาศัย จะเกาะกลุ่มไปตามแนวถนนและลำคลอง ซึ่งมีทั้งบริเวณพื้นที่พักอาศัยเก่าแก่ดั้งเดิมเช่นชุมชนมุสลิม และพื้นที่พักอาศัยใหม่ เช่น หมู่บ้านจัดสรรต่าง ๆ ลักษณะหนาแน่นปานกลางและหนาแน่นน้อย บริเวณที่มีความหนาแน่นปานกลาง จะอยู่ที่ตลาดหนองจอกและบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งตามแนวถนนและลำคลองสายสำคัญ เช่น ถนนเลียบวารีและคลองแสนแสบ ส่วนพื้นที่พักอาศัยที่มีความหนาแน่นน้อยจะกระจายอยู่โดยรอบพื้นที่เขต และความแนวถนนและลำคลองสายรองลงมา เช่น ถนนคลองสิบสี่และคลองลำด้อยตั้ง โดยที่พื้นที่พักอาศัยเก่าแก่ดั้งเดิมมักจะตั้งอยู่ตามแนวคลองสายหลักต่าง ๆ เช่น คลองแสนแสบ คลองหลวงแพ่ง และคลองนครเนื่องเขต ส่วนพื้นที่พักอาศัยใหม่และหมู่บ้านจัดสรรจะกระจายอยู่ตามแนวถนนสายหลักต่าง ๆ เช่น ถนนสุขุมวิท ถนนฉลองกรุง ถนนผดุงพันธ์ และถนนคลองสิบสอง เป็นต้น

ลักษณะของบ้านพักอาศัยจะมีหลายประเภท ทั้งที่สร้างด้วยคอนกรีต ไม้ หรือครึ่งตึกครึ่งไม้ และเป็นทั้งอาคารเดี่ยว อาคารแฝด และอาคารแถว โดยเฉลี่ยความสูง 1-2 ชั้น

พื้นที่พาณิชยกรรมในเขตหนองจอก มีตลาดอยู่ 2 แห่ง คือตลาดหนองจอกใกล้ที่ทำการเขตและตลาดลำผักชี ตั้งอยู่ข้างถนนสุขุมวิทตัดสะพานข้ามคลองลำผักชี โดยมีการกระจายตัวของแหล่งพาณิชยกรรมไปตามแนวถนนสายหลักใกล้เคียง เช่น ถนนสังฆสันติสุข ถนนเลียบวารี และถนนประชาสำราญ โดยมักจะเป็นการใช้ที่ดินผสมผสานกับการใช้ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยด้วย

ลักษณะอาคารที่ใช้เพื่อการพาณิชย์นั้น มักจะมีลักษณะของอาคารคอนกรีตที่เป็นอาคารแถวสูง 2-4 ชั้น เช่น ตลาดทั่วไป บางส่วนซึ่งเป็นแหล่งการค้าเดิมก็จะเป็นอาคารแถวที่สร้างด้วยก็จะเป็นอาคารแถวที่สร้างด้วยไม้ตามแบบโบราณ อาคารทั้ง 2 ชนิดนี้ ด้านล่างจะถูกใช้งานเพื่อการค้าขาย ส่วนชั้นบนจะเป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าของกิจการเอง นอกจากลักษณะของอาคารแถวแล้ว บางครั้งก็พบว่าอาคารเดี่ยวที่ดูเป็นบ้านพักอาศัยทั่วไปก็ยังคงถูกใช้งาน เพื่อการพาณิชย์ประกอบการพักอาศัยด้วย

การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรม จะเกิดขึ้นตามแนวถนนสายหลัก โดยปรากฏที่ถนนสุวินทวงศ์มากเป็นอันดับหนึ่ง ประมาณ 40 กว่าแห่ง จากจำนวนโรงงานอุตสาหกรรมทั้งหมดในเขตซึ่งมี 102 แห่ง (กรมโรงงานอุตสาหกรรม, 2537. ฐานข้อมูลโรงงาน) อันดับรองลงมาได้แก่ ถนนเชื่อมสัมพันธ์ (8 แห่ง) ถนนฉลองกรุง (6 แห่ง) ถนนเลียบวารี ถนนประชาสำราญ ถนนสังฆสันติสุข (ถนนละประมาณ 4 แห่ง) ถนนประชาอุทิศ ถนนสุขาภิบาล และถนนมิตรไมตรี (ถนนละประมาณ 1-2 แห่ง)

โรงงานอุตสาหกรรมในเขตหนองจอก อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ตามลักษณะวัสดุที่ใช้ในการผลิต ได้แก่

(1) อุตสาหกรรมที่ใช้วัสดุจำพวกแร่ธาตุและของหนัก ได้แก่ เหล็ก หิน เช่น โรงงานผลิตคอนกรีตสำเร็จรูป โรงงานผลิตส่วนประกอบรถยนต์ โรงงานผลิตเครื่องทำความเย็น และส่วนประกอบ โรงงานผลิตเมล็ดพลาสติก และโรงกลึงเหล็ก เป็นต้น ภายในเขตหนองจอกมีอุตสาหกรรมประเภทนี้อยู่มากเป็นอันดับ 1 คือ ประมาณ 53 แห่ง

(2) อุตสาหกรรมที่ใช้วัสดุประเภทไม้ เช่น โรงเลื่อยไม้ โรงงานผลิตวงกบ ประตูไม้ โรงงานเฟอร์นิเจอร์ โรงงานทอกระสอบ และโรงงานผลิตดินสอ เป็นต้น มีอยู่มากเป็นอันดับ 2 คือ ประมาณ 19 แห่ง

(3) อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลทางการเกษตรและอื่น ๆ เช่น โรงสีข้าว โรงงานผลิตอาหารสัตว์และโรงงานทำไส้กรอก กุนเชียง โรงงานทำดอกไม้พลาสติก เป็นต้น มีอยู่มากเป็นอันดับ 3 คือ ประมาณ 13 แห่ง

การใช้ที่ดินเพื่อการอุตสาหกรรมและประเภทของอุตสาหกรรมนั้น มีบริเวณที่มีความสำคัญ คือตามแนวถนนสุวินทวงศ์ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมมากเป็นอันดับหนึ่งนั้น ยังเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้วัสดุจำพวกแร่ธาตุ และของหนักจำนวนมากที่สุด

ด้วย คือ ประมาณ 32 แห่ง นอกจากนั้นก็เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้วัสดุประเภทไม้ จำนวนประมาณ 6 แห่ง และโรงงานอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับผลิตผลทางการเกษตรและอื่น ๆ อีกประมาณ 2 แห่ง ส่วนถนนเชื่อมสัมพันธ์ซึ่งกันเป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมจำนวนมากเป็นอันดับ 2 นั้น เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมประเภทที่ใช้วัสดุจำพวกแร่ธาตุ และของหนัก ประมาณ 3 แห่ง และโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้วัสดุประเภทไม้จำนวน 5 แห่ง ถนนสายหลักเส้นอื่น ๆ ที่เป็นที่ตั้งของโรงงานอุตสาหกรรมก็จะมีโรงงานอุตสาหกรรมหลายประเภทตั้งอยู่ผสมกันไป

การใช้ที่ดินประเภทสถานที่ราชการ ซึ่งได้แก่ สำนักงานเขต โรงพยาบาล สถานีตำรวจ สำนักงานการไฟฟ้า สำนักงานการประปา สถานีอนามัยจะมีศูนย์กลางอันประกอบด้วยสำนักงานเขต โรงพยาบาลและสถานีตำรวจ อยู่ที่แขวงหนองจอก บริเวณใกล้ตลาดหนองจอก โดยมีสถานีตำรวจ และสถานีอนามัยของแขวงอื่น ๆ กระจายตามแหล่งชุมชนภายนอก โดยมีสถานีตำรวจ 3 แห่ง ศูนย์บริการสาธารณสุข 12 สาขา

การใช้ที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา จะกระจายตัวทั่วพื้นที่เขตโดยควบคู่ไปกับศาสนสถาน นั่นคือ วัดหรือสุเหร่า มักจะมีสถาบันการศึกษาหรือโรงเรียนอยู่ใกล้เคียงกัน ภายในเขตมีโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา รวมประมาณ 48 แห่ง

การใช้ที่ดินประเภทศาสนสถาน อันได้แก่ วัดพุทธศาสนา สุเหร่า/มัสยิด จะกระจายตัวอยู่ตามชุมชนอย่างทั่วพื้นที่เขต ส่วนโบสถ์และสุสานของคริสตศาสนาจะมีอยู่ 1 แห่ง ตั้งอยู่บนถนนสังฆสันติสุข และติดคลองแสนแสบ โดยที่มีวัดพุทธอยู่ประมาณ 16 แห่ง และสุเหร่า/มัสยิด 29 แห่ง

การใช้ที่ดินเป็นที่พักผ่อนภายในเขตหนองจอก มีเพียงแห่งเดียว คือ สวนสาธารณะหนองจอก ตั้งอยู่บนถนนเลียบบวารี แขวงกระทุ่มราย มีเนื้อที่ประมาณ 35 ไร่ 21 งาน โดยมีอัตราส่วนของจำนวนประชากรต่อพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ เป็นอัตราที่ต่ำมากเมื่อเทียบกับมาตรฐานทางประเทศตะวันตก แต่อย่างไรก็ตามด้วยเหตุที่เขตหนองจอกเป็นเขตที่มีความแออัดหนาแน่น หากแต่ขาดพื้นที่สันทนาการสำหรับบริการประชาชนในเขตเท่านั้น

การใช้ที่ดินเพื่อสาธารณูปโภค ประกอบด้วยพื้นที่เพื่อการประปา ไฟฟ้า และโทรศัพท์ โดยมีโรงกรองน้ำหนองจอกตั้งอยู่ที่บ้านเจ้าสนามสองตอน แขวงหนองจอก ผลิตน้ำประปา บริการพื้นที่ชุมชนตลาดหนองจอกและบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งตามแนวถนนเชื่อมสัมพันธ์

ส่วนพื้นที่เพื่อการไฟฟ้า ประกอบด้วยสถานีไฟฟ้าย่อยหนองจอก ตั้งอยู่ที่ถนนสุขินทวงศ์ แขวงลำผักชี บริการไฟฟ้าครอบคลุมเกือบทั่วพื้นที่เขต

การใช้ที่ดินสำหรับถนนตรอกซอยภายในเขตหนองจอกจะมีอัตราส่วนต่อพื้นที่เขตน้อยมาก เนื่องจากเขตหนองจอกเป็นเขตที่มีลักษณะแบบชนบท เส้นทางคมนาคม จึงมีจำนวนน้อย ตรอกซอยเป็นทางคุณภาพต่ำประเภทลูกรังจำนวนมาก ถนนที่มีคุณภาพดีจะได้แก่ถนนสายสำคัญหรือถนนสายหลัก เช่น ถนนสุขินทวงศ์ ถนนเลียบบวารี ถนนมิตรไมตรี ถนนสังฆสันติสุข และถนนประชาสำราญ เป็นอย่างไรก็ตามถนนสายหลักบางสายก็ยังมีสภาพที่ไม่ได้มาตรฐาน เช่น ถนนร่วมพัฒนา และถนนผดุงพันธุ์

การใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรม และโล่ง จะเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้ประโยชน์จากที่ดินประเภทอื่น พื้นที่เกษตรกรรมจะเป็นพื้นที่ทำนา บ่อปลาและทำสวน โดยเกษตรกรรมมักจะทำเกษตรกรรมแบบผสมผสาน หากแต่ว่าแนวโน้มของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมจะค่อย ๆ ลดลง เนื่องจากมีนักลงทุน นักค้าที่ดินได้กว้านซื้อพื้นที่เกษตรกรรมมากขึ้นเรื่อย ๆ พื้นที่เกษตรกรรมจึงแปรเปลี่ยนเป็นพื้นที่โล่งไม่ได้ใช้งานเพิ่มขึ้น

การใช้ที่ดินประเภทแม่น้ำลำคลองในเขตหนองจอก จะเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับประเภทการใช้ที่ดินนี้ในเขตอื่น ๆ ในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากเขตหนองจอกมีโครงข่ายของลำคลองจำนวนมาก ลำคลองสายหลักและสายย่อยหลายสายยังคงใช้เป็นเส้นทางคมนาคมของประชาชน โดยเฉพาะในบริเวณที่ถนนยังเข้าไปไม่ถึงพื้นที่ อย่างไรก็ตามการคมนาคมทางน้ำนั้นไม่เป็นที่นิยม เนื่องจากขาดความสะดวกรวดเร็ว และมีอุปสรรคจากการตื้นเขินของลำคลองในหน้าแล้ง วัชพืชขวางทางน้ำอยู่เสมอ ๆ และการมีประตูน้ำขวางลำคลองอยู่เป็นระยะ ๆ

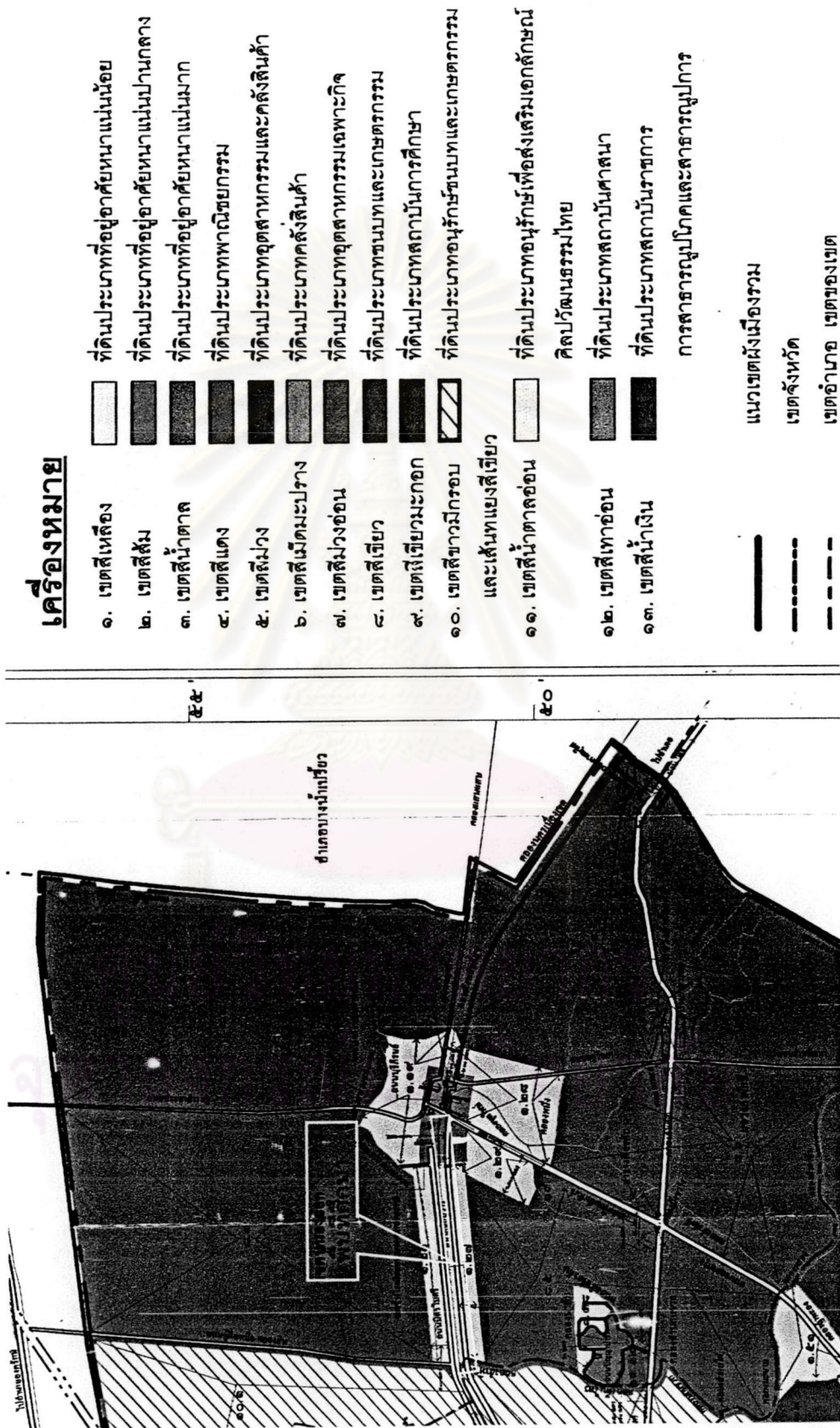
ตารางที่ 5 แสดงการใช้ที่ดินเขตหนองจอก พ.ศ. 2529

ประเภทการใช้ที่ดิน	จำนวนพื้นที่ (ไร่)	ร้อยละ (%)
พักอาศัย	4,172.890	2.83
พาณิชย์	78.125	0.05
อุตสาหกรรม	119.375	0.08
คลังสินค้า	64.281	0.04
สถานที่ราชการ	59.375	0.04
สถาบันการศึกษา	208.750	0.14
ศาสนสถาน	170.625	0.12
ที่พักผ่อน	-	-
สาธารณูปโภค	134.375	0.09
ถนน ตรอก ซอย	1,356.250	0.92
ที่ว่าง	25,384.857	17.19
เกษตรกรรม	114,728.597	77.7
แม่น้ำ ลำคลอง	1,185.625	0.8

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ 7 แสดงแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภทที่ยกกฎกระทรวง ฉบับที่ 414(พ.ศ.2542)

4.5 โครงสร้างพื้นฐาน

เขตหนองจอกเป็นพื้นที่ที่ยังขาดแคลนโครงสร้างพื้นฐานเป็นจำนวนมาก

4.5.1 ด้านเส้นทางคมนาคม

เส้นทางคมนาคมทางบกยังขาดแคลนถนนออกสู่ชุมชนภายนอก ส่วนเส้นทางทางน้ำมีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ขาดประสิทธิภาพ

ถนนสายสำคัญ ได้แก่ ถนนสุขุมวิทวงศ์ ถนนเลียบวารี ถนนเชื่อมสัมพันธ์ ถนนฉลองกรุง ถนนร่วมพัฒนา ถนนมิตรไมตรี ถนนประชาสำราญ ถนนคูคลองสิบ ถนนคลองสิบ คลองสิบสี่ และถนนสังฆสันติสุข เป็นต้น

เส้นทางถนนสุขุมวิทวงศ์จะรับปริมาณการจราจรมาก โดยเฉพาะการจราจรจากกรุงเทพมหานคร ออกสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยมีถนนฉลองกรุงแยกออกไปสู่เขตตลาดกระบังสำหรับรถยนต์ที่ต้องการจะไปทางบางนา-ตราด

ในเขตหนองจอกมีเส้นทางรถโดยสารประจำทางของ ขสมก. ผ่านเพียงสายเดียวคือ สาย 131 มีนบุรี-หนองจอก ซึ่งเป็นรถร่วมบริการวิ่งระหว่างตลาดสุขาภิบาลมีนบุรี ถนนสีหบุรานุกิจ ถนนรามอินทรา ถนนสุขุมวิทวงศ์ แยกฉลองกรุง ถนนเชื่อมสัมพันธ์ ตลาดหนองจอก โดยมีเที่ยวแรก 4.00 น. เที่ยวสุดท้าย 21.30 น.(เอกสารแนบพบ เส้นทางเดินรถโดยสารประจำทางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล) จำนวนรถทั้งหมด 24 คัน รับผู้โดยสารประมาณ 12,000 คน/เดือน

นอกจากรถของ ขสมก.แล้ว ก็ยังมีรถโดยสารประจำทางวิ่งข้ามเขตกรุงเทพมหานครเพื่อไปสู่จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยใช้เส้นทางถนนสุขุมวิทวงศ์ และมีรถโดยสาร 2 แถว (6 ล้อ) รับส่งผู้โดยสารจากตลาดลำผักชีไปสู่หัวตะเข้ โดยใช้เส้นทางถนนฉลองกรุง และบริเวณแนวทางด้านเหนือ เช่น แขวงคลองสิบและแขวงคูฝ่งเหนือ จะมีรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างชนิดที่มีที่นั่งผู้โดยสารอยู่ด้านข้างส่วนทางด้านใต้ เช่น แขวงลำผักชีและแขวงลำด้อยติ่ง จะมีรถมอเตอร์ไซด์รับจ้างชนิดผู้โดยสารนั่งซ้อนท้ายบริการรับส่งผู้คนที่ตามชุมชนต่าง ๆ ระบบขนส่งภาครัฐก็ยังคงเป็นที่ต้องการของประชาชน

การคมนาคมทางน้ำภายในเขตหนองจอก จะอยู่บ้างเป็นบางจุดและช่วงสั้น ๆ เช่นตามคลองแสนแสบ คลองลำผักชี คลองลำต้อยติ่ง การเดินทางทางน้ำก็ไม่สะดวกเนื่องจากติดประตูน้ำและฝักตบชวา อีกทั้งน้ำในลำคลองยังตื้นเขินในหน้าแล้งอีกด้วย บางครั้งการคมนาคมทางน้ำก็ยังเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งสำหรับผู้ที่อาศัยริมน้ำ ที่ใช้ลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมไปสู่บริเวณริมคลองอื่น ๆ ที่ไม่มีทางเข้าถึงด้วยรถยนต์ ที่คลองลำต้อยติ่งซึ่งติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการใช้ลำคลองเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งนักเรียนในชุมชนไปสู่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ 2 ฝั่งคลองและในอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราด้วย

ส่วนคลองลำผักชีจะมีเรือสินค้าที่ขายสินค้าอุปโภคบริโภค และอาหารล่องขาย สินค้าจากตลาดลำผักชีสู่แขวงหัวตะเข้ เขตตลาดกระบังด้วย ที่ตลาดหนองจอกบริเวณคลองแสนแสบ ก็จะมีกิจกรรมการค้าขายอาหารและสินค้าทางน้ำเช่นกัน แต่บรรยากาศค้าขายโดยใช้เส้นทางคมนาคมทางน้ำนี้ก็ไม่คึกคักนัก

4.5.2 ด้านการประปา

ปัจจุบันโรงกรองน้ำหนองจอกผลิตน้ำประปาบริการชุมชนในพื้นที่ เป็นจำนวนน้อยมาก เฉพาะบริเวณตลาดหนองจอกและใกล้เคียง รวมทั้งตามแนวถนนเชื่อมสัมพันธ์ อย่างไรก็ตาม กิติในอนาคตการประปานครหลวงจะขยายเขตการบริการออกไปสู่พื้นที่อื่น โดยในปี พ.ศ.2541 จะขยายการบริการไปตามแนวถนนเลียบริม

ส่วนใหญ่ชุมชนในเขตหนองจอกจะใช้บริการการประปาของหมู่บ้าน โดยการสูบน้ำบาดาลขึ้นถึงเก็บน้ำ แล้วต่อท่อสู่บ้านเรือน แต่การใช้น้ำบาดาลจะต้องดักภายในปี พ.ศ.2541 ตามประกาศของกรมทรัพยากรธรณี ด้วยมาตรการป้องกันการอุปโภคบริโภคด้วย หากแต่คุณภาพของน้ำในลำคลองบางครั้งก็อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสมที่จะนำมาใช้นัก

4.5.3 ด้านการไฟฟ้า

ปัจจุบันเขตหนองจอกได้รับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าเขตมีนบุรี ถึงแม้ว่าภายในเขตหนองจอกจะเป็นที่ตั้งของสถานีไฟฟ้าย่อยสุวินทวงศ์ก็ตาม สถานีย่อยนี้จะจ่ายไฟฟ้าได้ในปี พ.ศ.2540 โดยผลิตกำลังไฟฟ้า 2 x 60 MVA และประมาณปี พ.ศ.2545-2549 จะมีสถานีย่อยหนองจอกผลิตกำลังไฟฟ้า 2 x 60 MVA ซึ่งสถานีนี้จะตั้งอยู่บริเวณถนนประชาสำราญและถนน

ผดุงพันธุ์ ฝ่ายวิศวกรรมไฟฟ้าและโครงการ กองวางแผนระบบไฟฟ้า แผนกวางแผนสายป้อนหลัก
ฝั่งตำแหน่งสถานีย่อย ตามแผนฯ 7 กรุงเทพมหานคร การไฟฟ้านครหลวง

จากการพยากรณ์จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า และหน่วยจำหน่ายในการไฟฟ้าเขตมีนบุรี
ระหว่างปี พ.ศ. 2538-2549 พบว่าการเพิ่มขึ้นของหน่วยจำหน่ายมีแนวโน้มลดลง โดยในอดีต
ปี พ.ศ. 2523-2528 มีเปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นของหน่วยจำหน่ายสูงขึ้นทุกปี และในปี พ.ศ. 2529
เปอร์เซ็นต์การเพิ่มขึ้นก็ยังสูงขึ้นเรื่อย ๆ แต่หลังจากปี พ.ศ.2532 เป็นต้นมาอัตราการเพิ่มขึ้นของ
หน่วยจำหน่ายก็ได้กลับลดลงไป ดังนั้นการพยากรณ์สำหรับในอนาคตจึงปรากฏว่าเปอร์เซ็นต์การ
เพิ่มขึ้นของหน่วยจำหน่ายก็จะลดลงเช่นกัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย